

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Površno prečitan je ta dopis slavne šopronske trgovinske zbornice zelo prikupljiv, in človek misli v prvem trenutku, da so navedena dokazila prava ter da jih je smatrati za merodavna, kar se tiče omejitve pravice prejemanja denarjev trgovinskih potnikov. Toda ako pobliže uvažimo razloge, ki jih ima ta predlog za podstavo, uverimo se brzo, da se, posebno gledé na cislitavske trgovinske koristi, razlogi, ki jih je navela translitavska slavna šopronska trgovinska zbornica, dadó ovreči. Náčelo, ki ga ona zastopa, ne bi zadovoljilo niti tvrdek, ki imajo take potnike, niti njih manjših kupcev v mestih in na kmetih. Ako te razloge natančneje prevdarimo, to govoré bolj proti predlogu nego za predlog slavne šopronske trgovinske zbornice.

Bodi mi dovoljeno, govoriti tu natančneje o teh različnih stališčih.

Kakor znano, določuje član 49. občnega trgovinskega zakonika: „te je (trgovinske potovalce) osobito smatrati za pooblaščene, pobirati kupno ceno od prodaj, ki so jih sami sklenili, ali pa za to dovoljevati plačilne roke.“

Jednako, vendar še dalje sezajoče določilo je tudi v ogerskem trgovinskem zakonu v §. 45. Dočim avstrijski trgovinski zakonik, kakor rečeno, daje pravico trgovinskim potnikom, da smejo pobirati denarje samo za prodaje, ki so jih sami sklenili, dovoljuje ogerski trgovinski zakon v praktičnem smeru še mnogo več, ker pooblaščuje trgovinske potovalce, „da smejo pobirati vse zaostale tirjatve svojega principala.“

Slavna šopronska trgovinska zbornica teži samo po tem, da se premené ta zakonita določila, ter navaja za to razloge, naznačene v gornjem dopisu.

Odsek priznaje, da se tu pa tam dogajajo malverzacije in proneverjenja pri trgovinskih potnikih, ali v daljnem teku tega izvestja nadeje so dokazati, da sredstvo, preloženo po slavni šopronski trgovinski zbornici, kako odstraniti to zló, ni pravo ter da se moramo truditi, odstrniti to zló na čisto drug način.

Vredno je, natanko pretresti vse nagibe, ki jih je navela slavna šopronska trgovinska zbornica, utemeljujoč svoj predlog, da bi se videlo, da ti nagibi nikakor ne govoré za to, da bi se trgovinskim potnikom vzela pravica, prejemanje denarje. Najprvo je nejasno, ali bi slavna šopronska trgovinska zbornica rada v zmyslu svojega predloga z učinjeno premembo sedaj veljavnih zakonitih določil ščitila prodajalca ali kupca, ali pa oba ob enem.

Vsekakor smemo trditi, da je zakonita pravica trgovinskih potnikov, prejemanje denarje, ponajveč sicer v interesu trgovčevem, ali da je tudi v interesu kupčevem.

Potnik ni samo prodajalec, ampak tudi posredovalec med proizvajalcem in trgovcem, ali med tem in prodajalcem na drobno; poklican je oživiti obstoječe trgovinske zveze, nove pridobiti, račune in razlike poravnati,

dogovoriti se o kupčijskih stvaréh, izimne cene staviti, popusté dovoljevati, s kratka, za vsem težiti, da postane trgovinska zveza v obojem interesu zdrava in vspešna.

Vsak trgovec in vsak tovarnař, ki pošilja potnike, moral bi se po takem truditi in na vse pretege delovati, da mu potnik tudi res doseže prej omenjene namene.

Toda žal! vsak dan se dogaja ravno narobe. Tovarnarji in trgovci niso navadno gledé na kakovost trgovskih potnikov izbirčni. Vsakdo, ki se ponuja, je sprejet, imajoč najnedostatnejša navodila, takozvan 5 gld. potnik in potem poslan z naročilom, kar največ „storiti“. Zdajci se prične pravi lov na kupce, ki imajo voljo, ali je nimajo kaj kupiti, in še celó na zasebne kupce.

Predaleč bi zašli, ko bi hoteli narisati vse slike, katere nam podaje često tak trgovinski potnik. Res je, te neprilicnosti, ki jih obžaluje v tem pogledu slavna šopronska zbornica, dogajajo se vsak dan, takorekoč so na dnevnem redu. Zlasti boljši trgovci ne morejo se nadležnosti takih trgovinskih potnikov nikakor ubraniti ter trpé radi vsakojake lokavosti mnogostransko gmotno škodo. Toda da bi se odstranile te neprilicnosti, treba je, da so gospodarji teh trgovskih potnikov bolj pazljivi in vestni. Njih prvih je dolžnost, da si moža, katerega pošiljajo v svet, natanko ogledajo; oni naj bi tudi bolj pretehtali osebni značaj potnika, kateremu zaupajo svoje zastopstvo. Ne storé li tega, potem se ne morejo pozneje pritoževati, ako imajo radi svoje površnosti škodo. Rek „Glej, komu zaupaš“, je, kakor povsod, v trgovinskem življenji, tako tudi takrat umesten, kadar je izbirati potnike.

Vse to toraj, kar pravi slavna šopronska zbornica o sumljivih osebah, iz katerih izhajajo trgovski potniki, da s tem utemelji, da je treba trgovskim potnikom odvzeti pravico, prejemanje denarje, ne veljá nikakor po mnenju odsekovem; kajti ravno radi tega, da je trgovec, ki razpošilja svoje potnike, primoran biti oprezen pri izbiranju potnikov, katerim daje pravico, prejemanje denarje, prisiljen je v svojo korist jemati v službo samo poštene in v vsakem pogledu zaupne osebe. Samo tedaj, ako se pridrži ta pravica pobiranja denarja, dobodemo poroštvo, da nam trgov ne bodo obiskavali neprikladni potniki. Ako bi hoteli odstraniti pravico, prejemanje denarje, to bi značilo, zdanje neprilicnosti samo povečati in na stežaj odpreti vrata brezznačajnim potnikom in njih trgovini škodo nanašajočemu poslovanju.

(Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Čujte, o čem se pogovarjata Štefan in Gašper!

Štefan: „Neprecenljive škode in obžalovanja vredno je, da se še v dandanašnjem naprednem času tako malo kmetovalcev, med njimi ne ravno pičlo število celó takih, ki se prištevajo boljšim, za prekornostno gnojnico, kot eno najboljših gnojilnih tvarin, nič ne zmeni.“